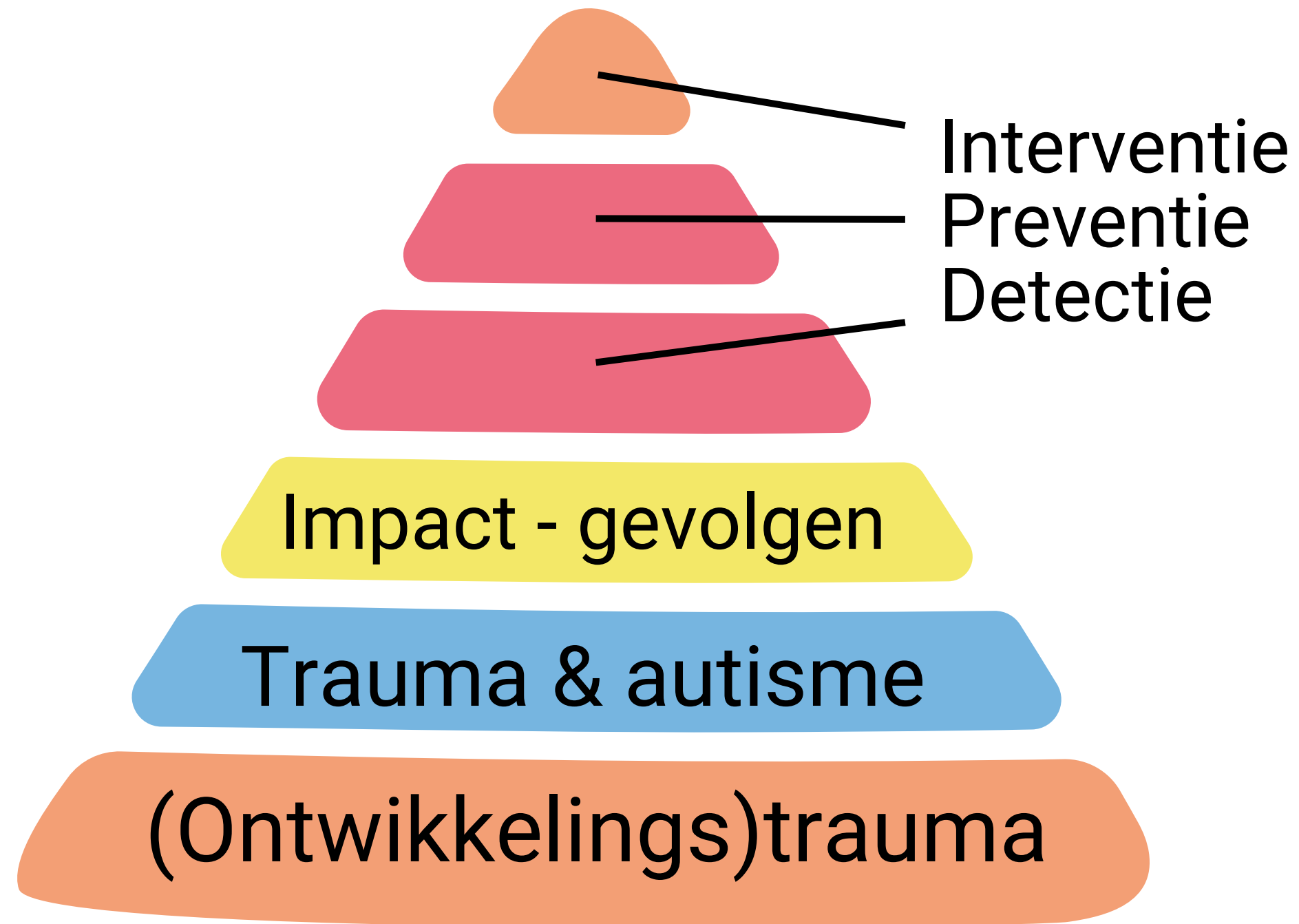

TRAUMA

EN WAT WE WETEN BIJ PERSONEN MET
AUTISME

Opbouw

TRAUMA

MAATSCHAPPIJ

Trauma met grote 'T': Misbruik, verwaarlozing, geweld, ... - blootstelling aan (bedreiging met) de dood

<-> REALITEIT

Trauma met kleine 't': gebeurtenis(sen) die ervaren worden als fysiek/emotioneel schadelijk met blijvende negatieve gevolgen op het individueel functioneren of welbevinden

Ontwikkelingstrauma

- In de kindertijd
- In relatie met belangrijke anderen

Developmental trauma

Terminologie

- Trauma, traumatische gebeurtenis, (potentieel) traumatische ervaring, ...

Adverse Childhood Events (ACE's)

ADVERSE CHILDHOOD EVENTS (ACE's)

INTENSE STRESS-ERVARINGEN OF
NEGATIEVE ERVARINGEN BIJ
KINDEREN

ABUSE

Physical

Emotional

Sexual

NEGLECT

Physical

Emotional

HOUSEHOLD DYSFUNCTION

Mental Illness

Incarcerated Relative

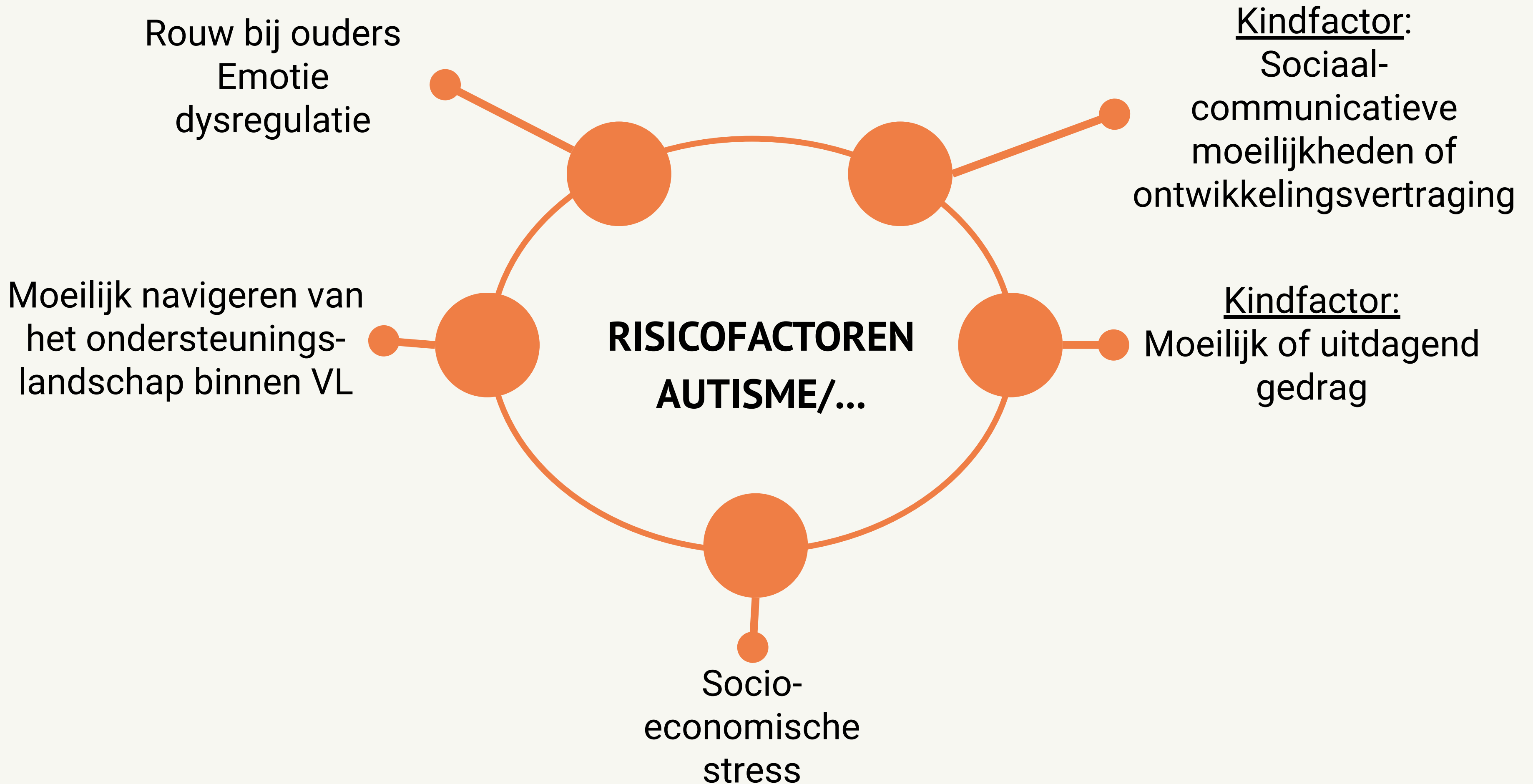
Mother treated violently

Substance Abuse

Divorce

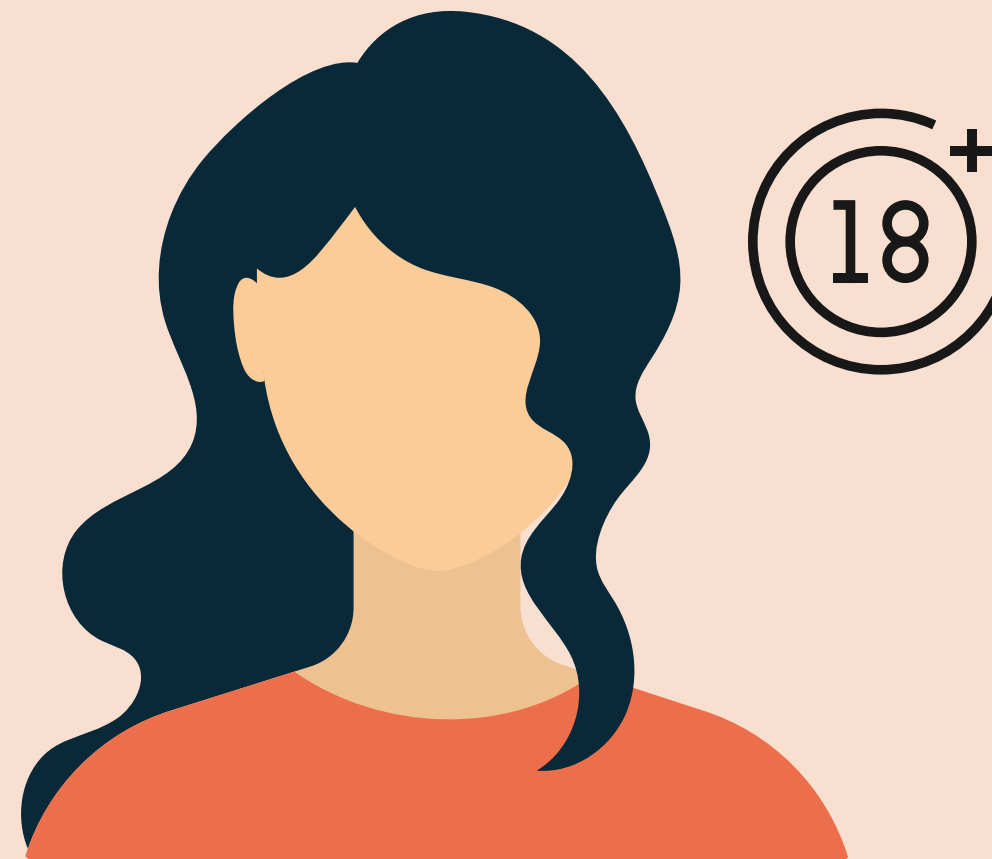
Ontwikkelingstrauma

Niet beperkt tot de kindertijd

Oorsprong
Kindertijd

Impact
Levenslag

Ontwikkelingstrauma

Oorsprong
Kindertijd

Jonger dan 6j

6-12 jaar

Ouder dan 12j

Traumesignalen autisme (jeugd)

Regressie

Suïcidaliteit

Minder
communicatie

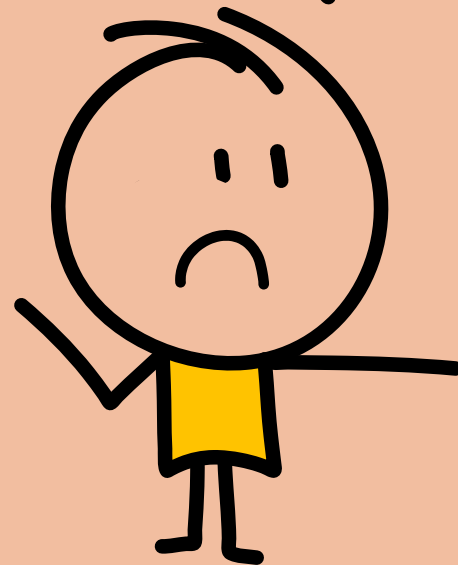
Zelf-
verwonding

Bevestiging
zoeken

...

What's in a name?

Al die pesterijen waren
echt traumatisch...

Hebben ze jou ook
mishandeld???

Wanneer 'trauma'?

3 COMPONENTEN

1

Blootstelling aan
stressoren, ingrijpende
gebeurtenissen

De omgeving
Het opvoedingsklimaat

2

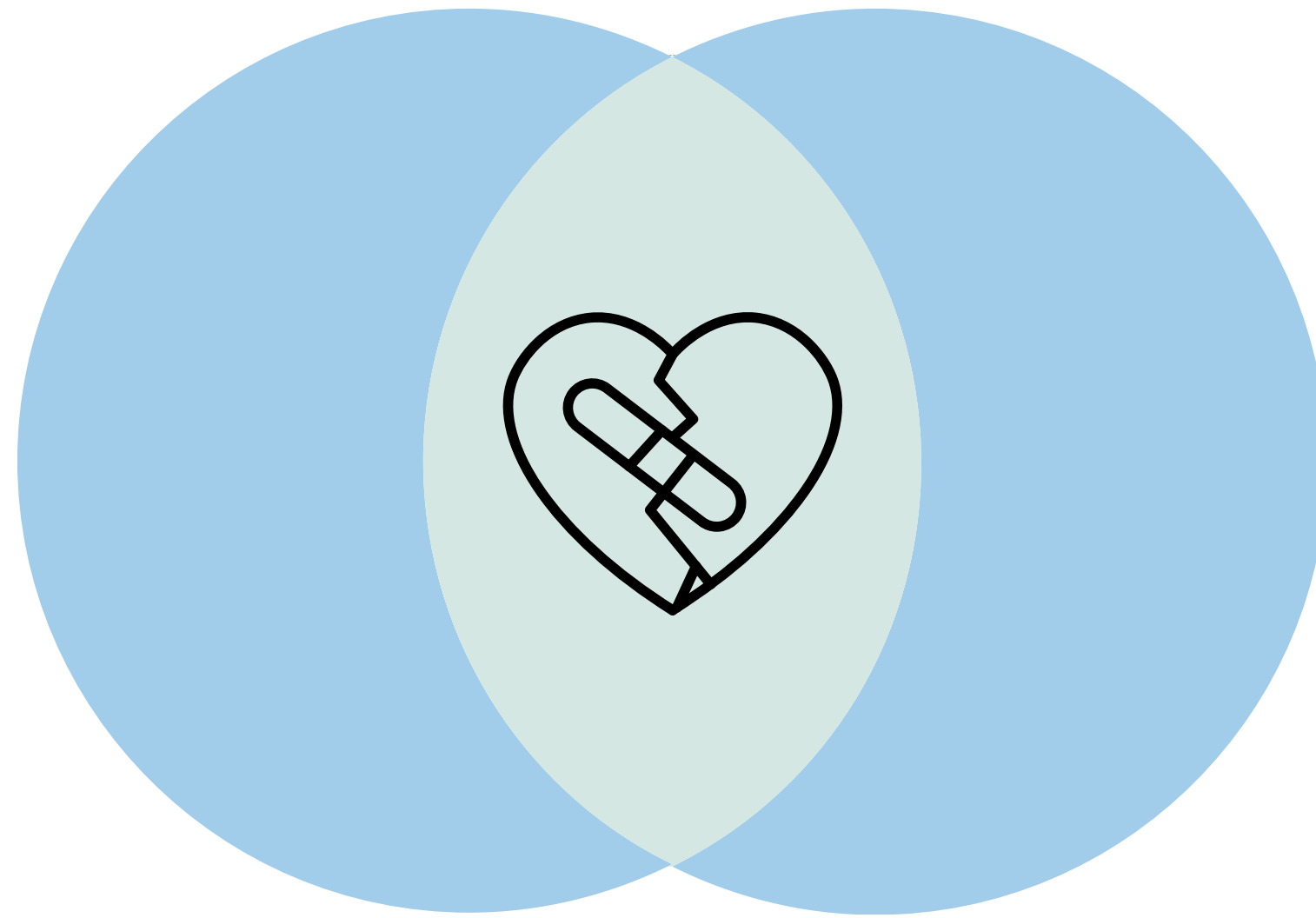
De ervaring, subjectieve
beleving van de
stressor

De binnenkant
Informatieverwerking en
emotieregulatie

3

Hoe het ervaren trauma zich uit
in gedrag (bv. klachten)
Hoe iemand omgaat met dit
trauma (bv. steun zoeken)

De buitenkant
Gedrag

Trauma bij autisme

Hogere blootstelling aan ACE's + bredere range

≠ PTSS

AUTISMESPECIFIEK

1

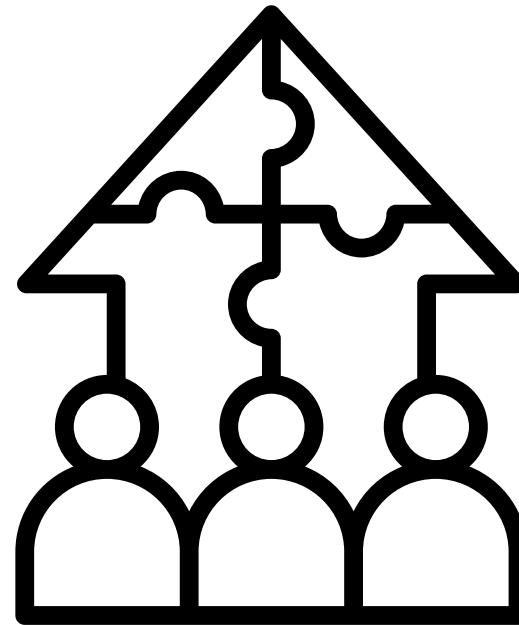
Blootstelling aan stressoren,
ingrijpende gebeurtenissen

ACE's

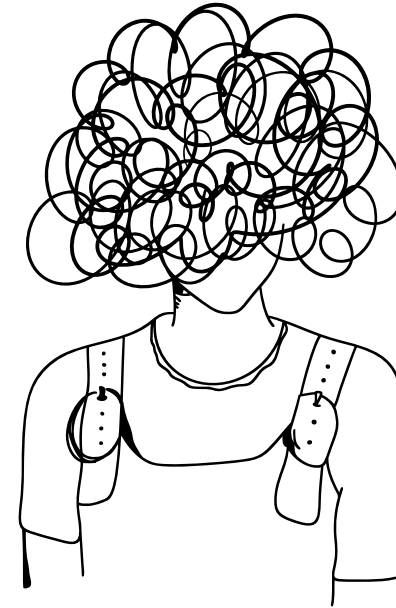
Sociale verbinding

Sociale isolatie, pesten, zich anders
voelen, ouder-kind interactie

Gezinsfunctioneren

Stress, conflict, dynamiek tussen
gezinsleden (bv. brusjes)

Mentale gezondheid bij ouders

ASS, geestelijke
gezondheidsproblemen, stress

Maatschappij

Stigma, discriminatie,
onbegrip

MAAR OOK NIET-AUTISMESPECIFIEK

ABUSE

Physical

Emotional

Sexual

NEGLECT

Physical

Emotional

HOUSEHOLD DYSFUNCTION

Mental Illness

Incarcerated Relative

Mother treated violently

Substance Abuse

Divorce

OVERLIJDEN

ONGEVALLLEN

MEDISCH

MISDAAD

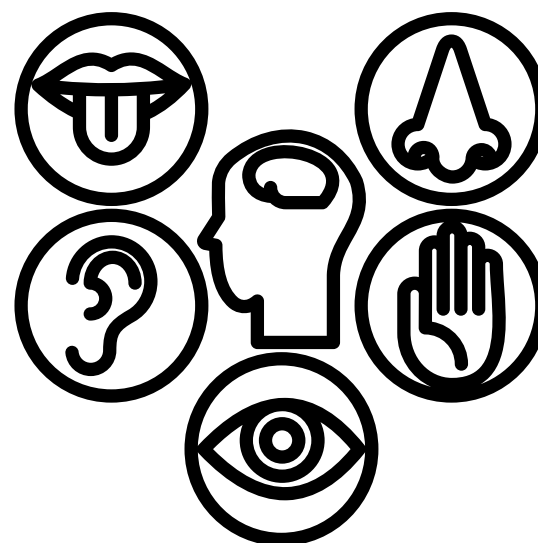
ENZ.

AUTISMESPECIFIEK

2

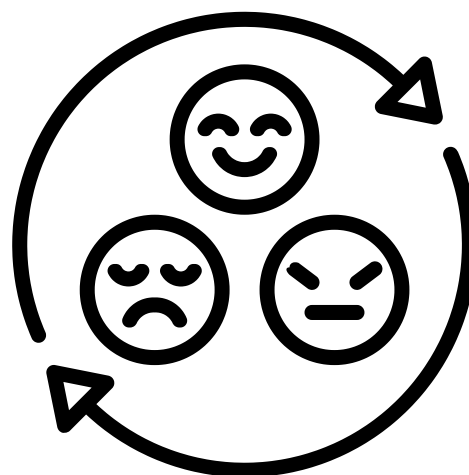
De ervaring, subjectieve
beleving van de
stressor

De binnenkant
Informatieverwerking en
emotieregulatie

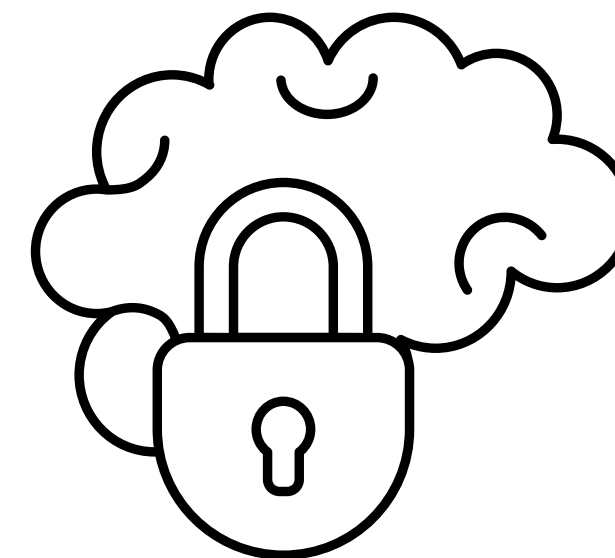
Sensorisch

Bv. Kan ervoor zorgen dat gebeurtenissen
intrusiever ervaren worden

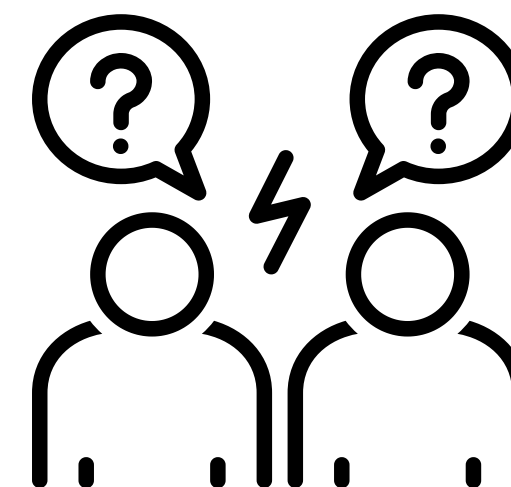
Emotioneel

Impact op traumaverwerking
en -beleving

Cognitieve flexibiliteit

Bv. Mogelijkheid om los te komen van
traumatische herinneringen

Informatieverwerking

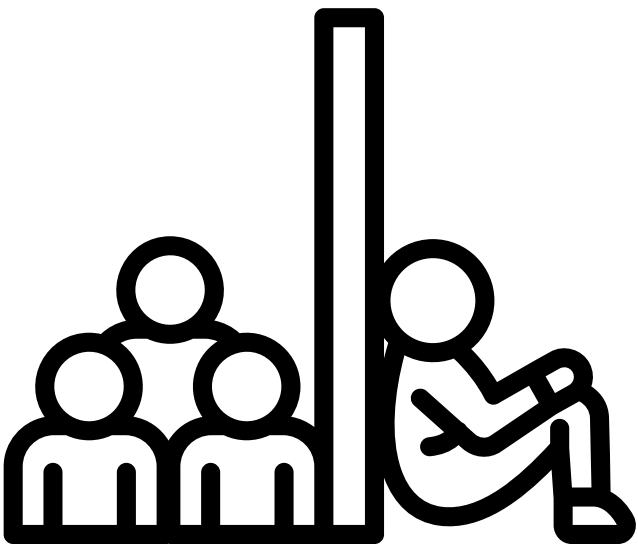
Intensere ervaring v/d gebeurtenissen door
onbegrip, verschillen in interpretatie

AUTISMESPECIFIEK

3

Hoe het ervaren trauma zich uit
in gedrag (bv. klachten)
Hoe iemand omgaat met dit
trauma (bv. steun zoeken)

De buitenkant
Gedrag

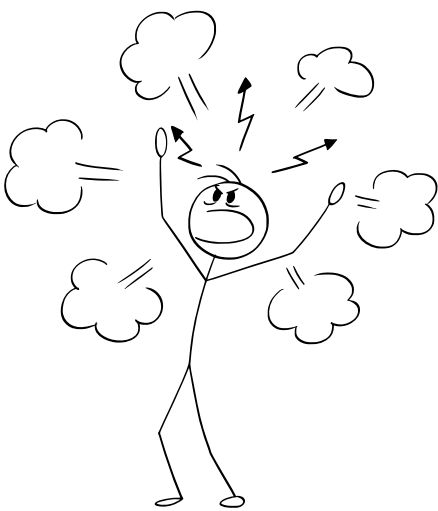
Bv. terugtrekken

Impact op traumaverwerking
en -beleving

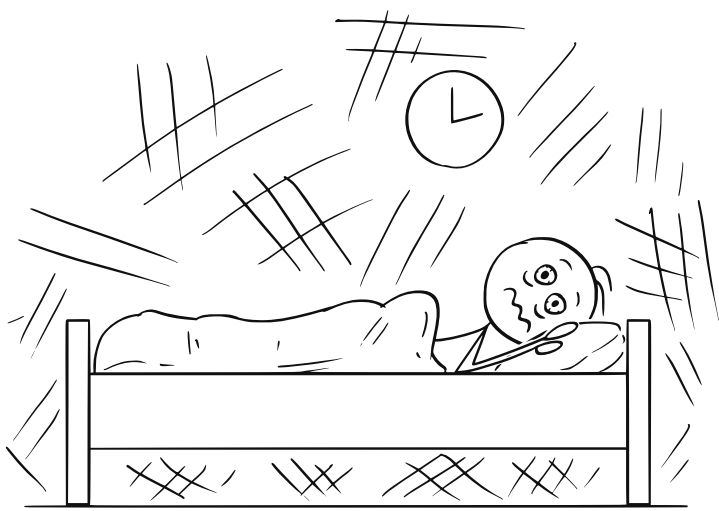

Erover praten, sociale steun

Impact van sociaal-communicatieve
vaardigheden, emotievaardigheden...

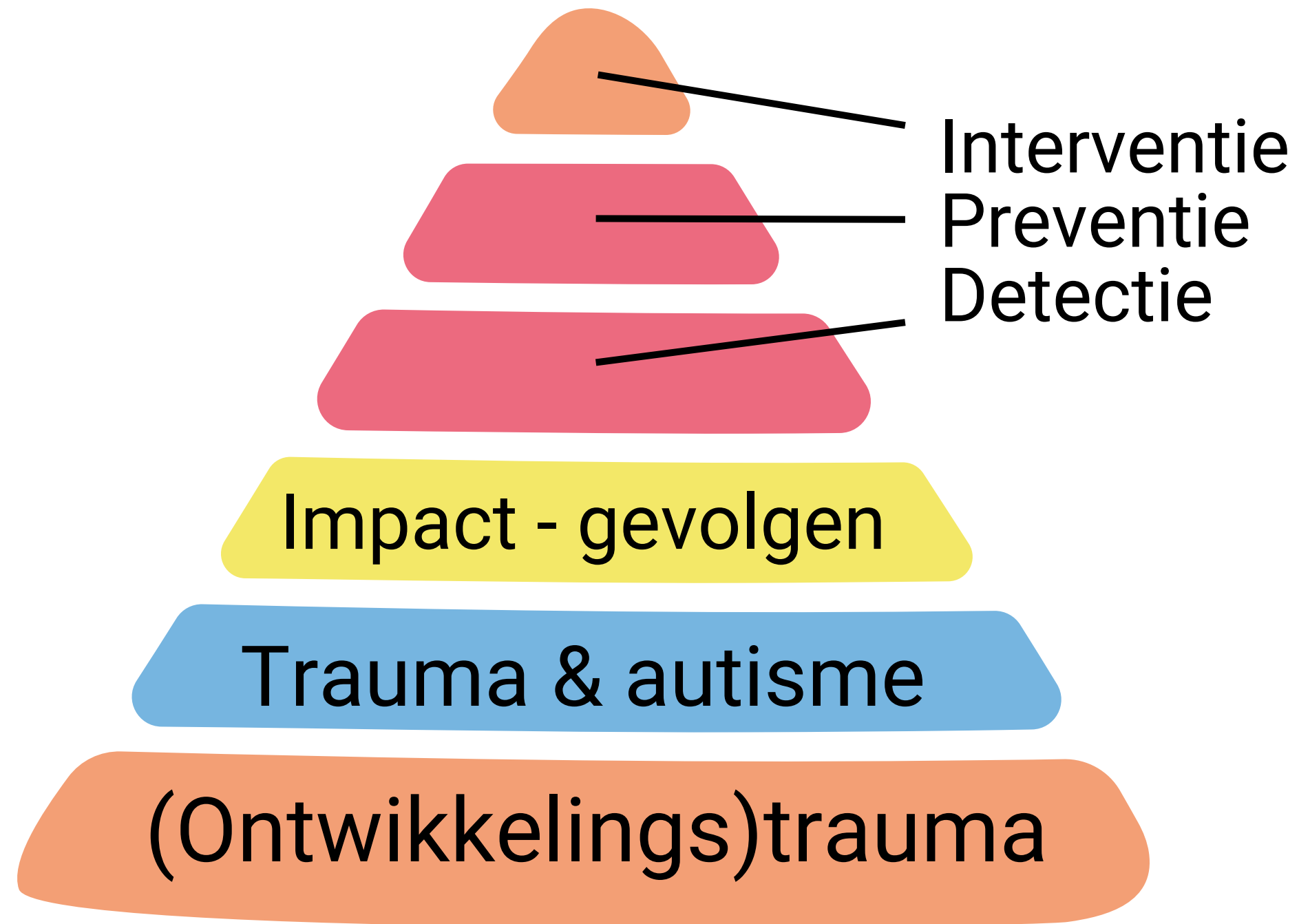
Gedrag

Slaap

Opbouw

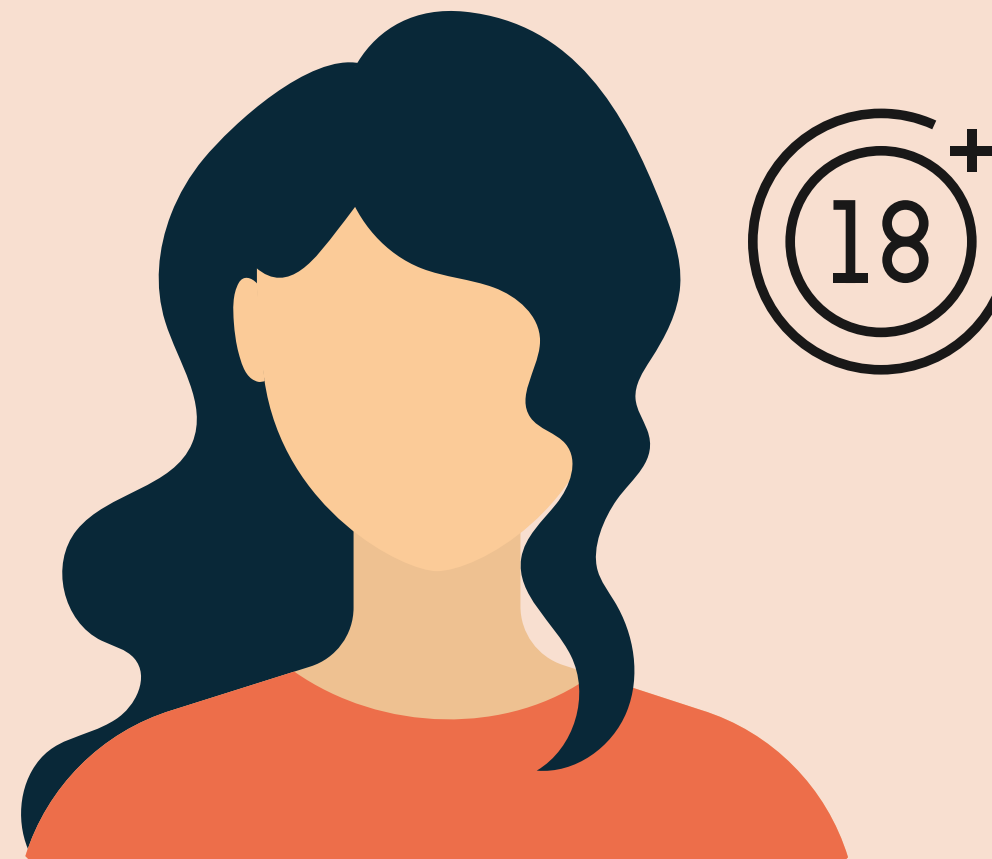
Ontwikkelingstrauma

Niet beperkt tot de kindertijd

Oorsprong
Kindertijd

Impact
Levenslag

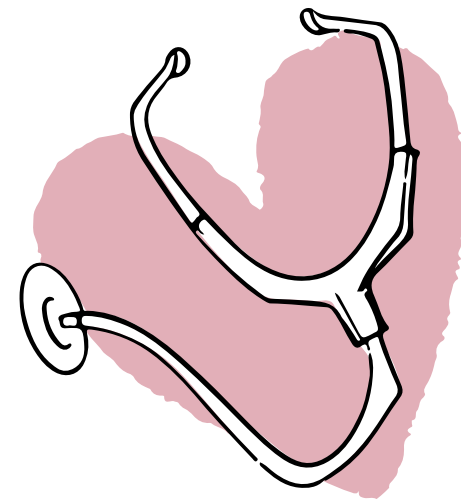

Impact van trauma

Geestelijke gezondheid

PTSS, angst, depressie,
middelenmisbruik, slaap ...

Fysieke gezondheid

Hormoonregeling, immuniteit,
hart- en vaatziekten,

Gedrag

Risicovol gedrag, sociale
relaties

Processen

Overactief alarmsysteem
Extra alertheid voor
bedreiging

Chronische activatie stress-systeem

Traumatische/toxische stress

Verstoorde informatieverwerking

*Aandachtsbias, verminderde
contextverwerking*

Emotioneel leren

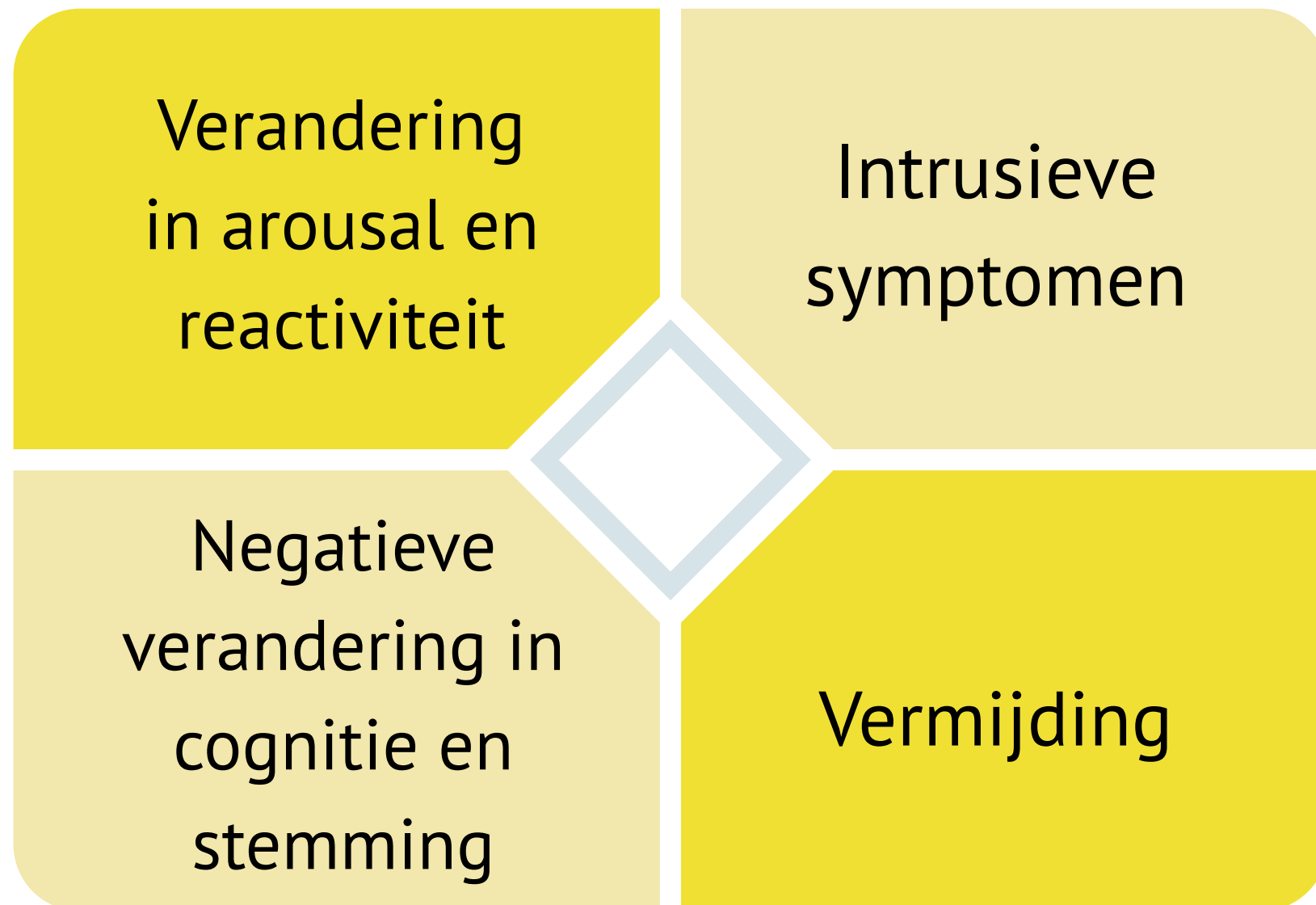
Emotionele reactiviteit

Emotieregulatie

Cognitie

*Overtuigingen over jezelf en de wereld,
EF-(pre)frontaal*

PTSS

Autisme

- Uitingsvormen van PTSS = ok

Maar:

- Hogere frequentie PTSS (nog meer studies nodig)
- Trauma > DSM-5
- andere autismespecifieke PTSS-kenmerken?

Detectie

'Traumasymptomen'

OORZAAK???

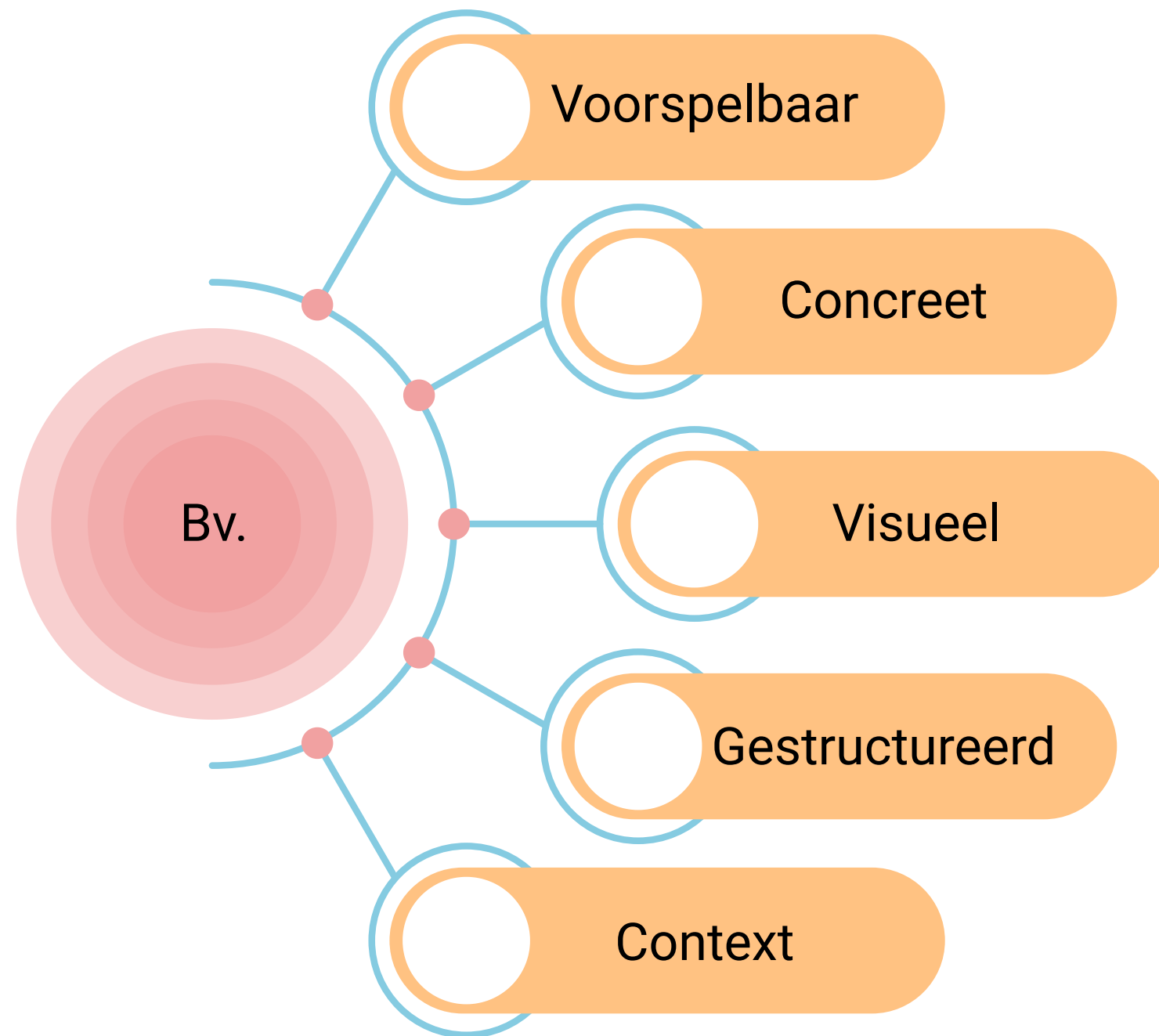
ASS

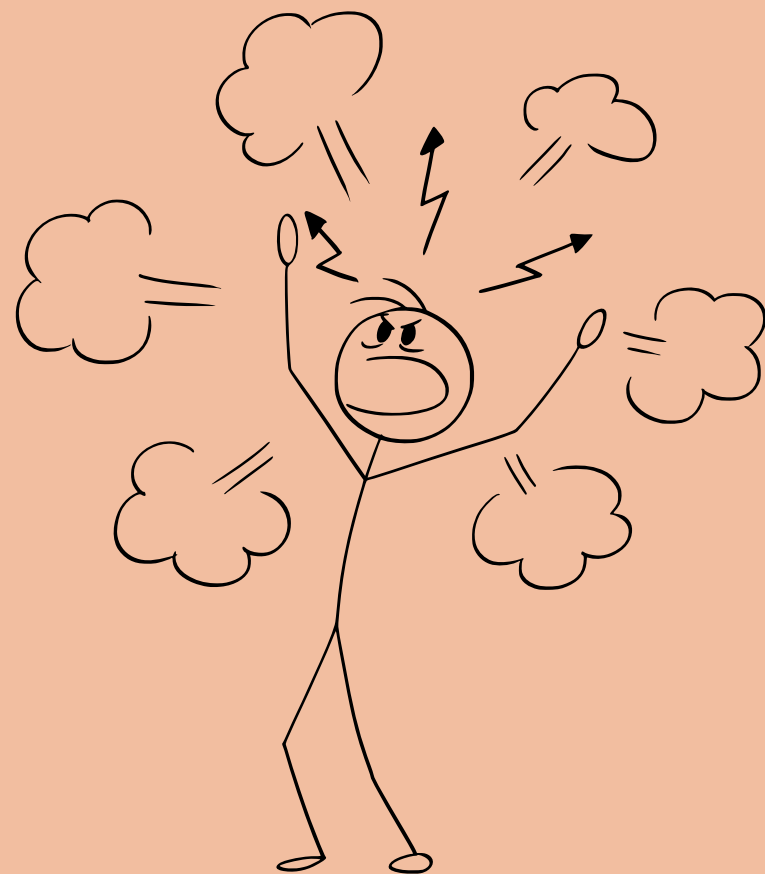
Comorbide

Trauma

METEN = WETEN ?

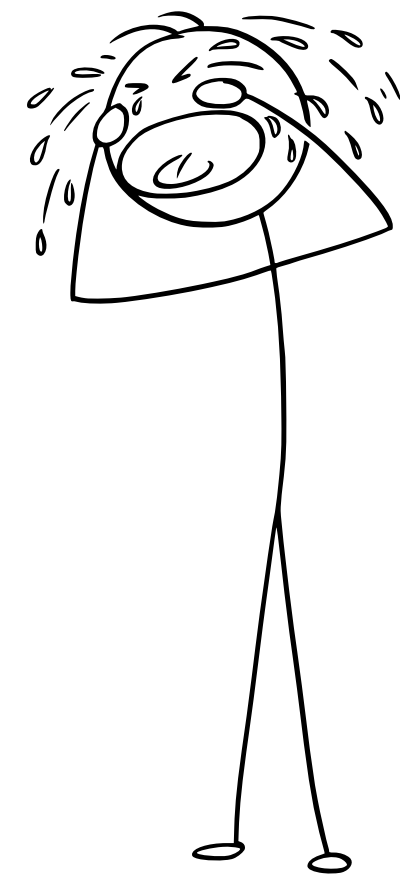

Externaliserend

*Impulsief, reactief,
ongeremd, agressief...*

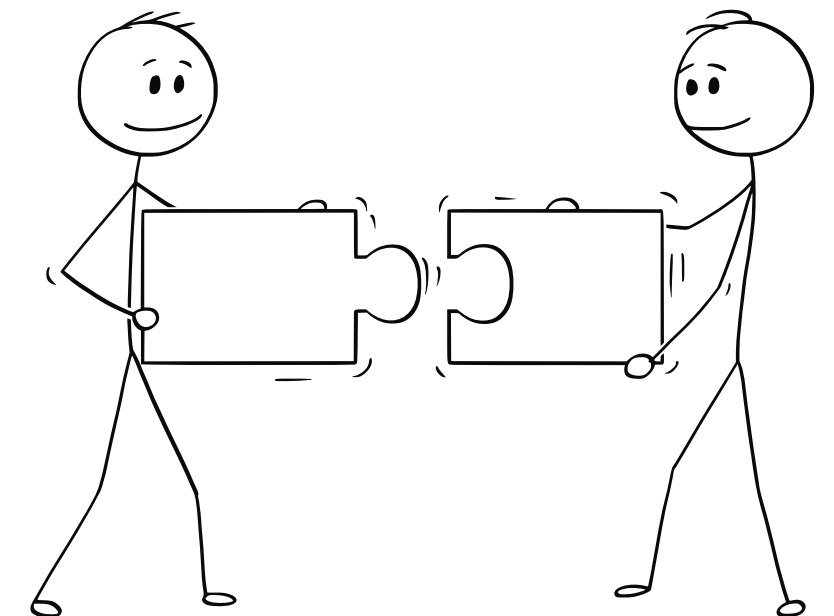
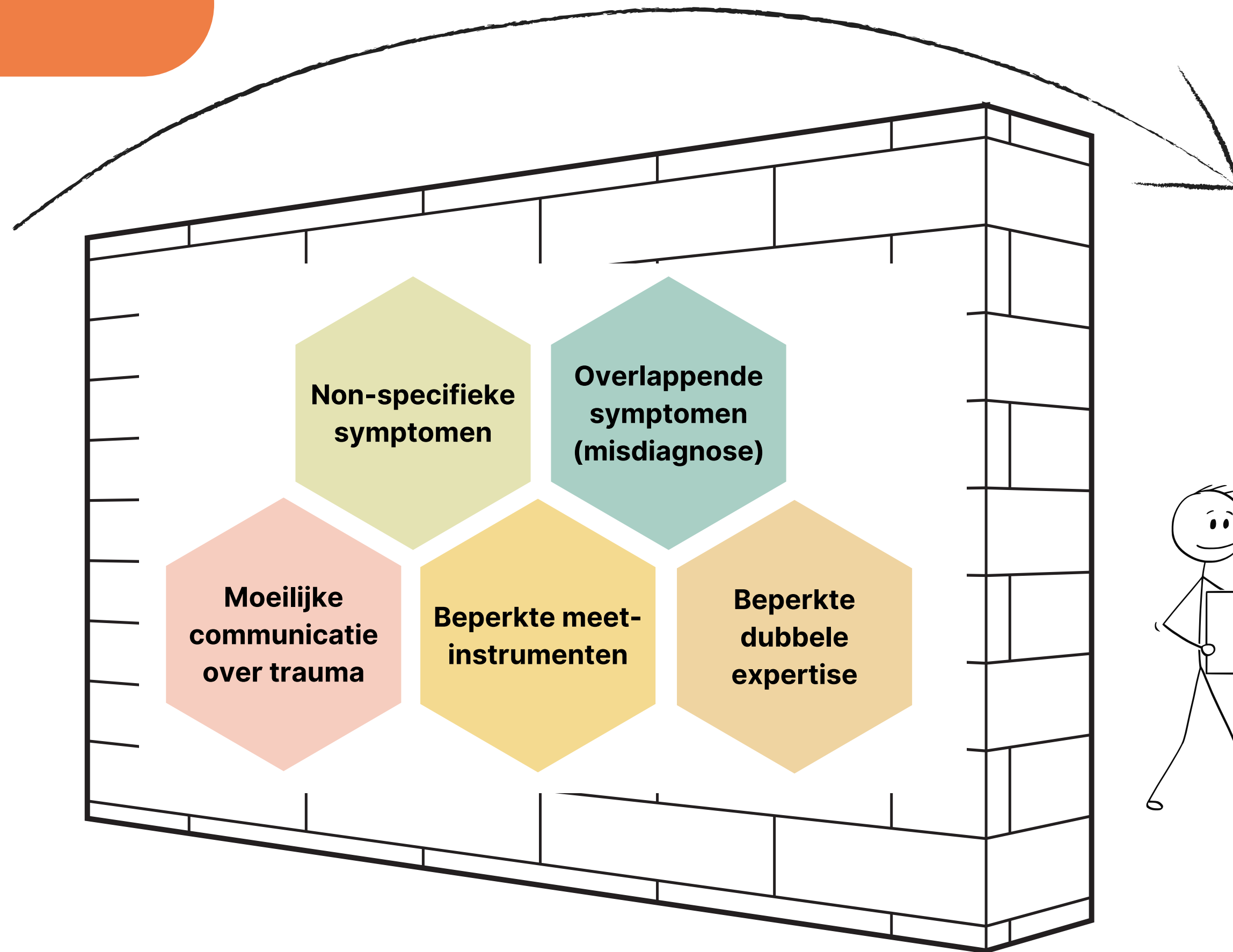
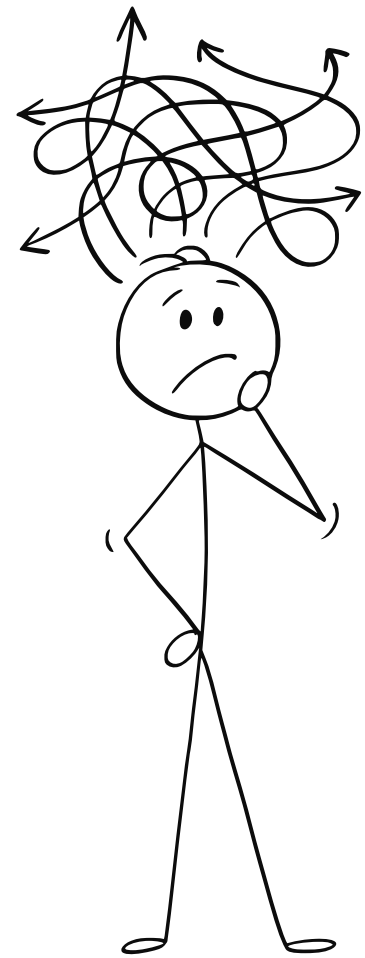
Autisme

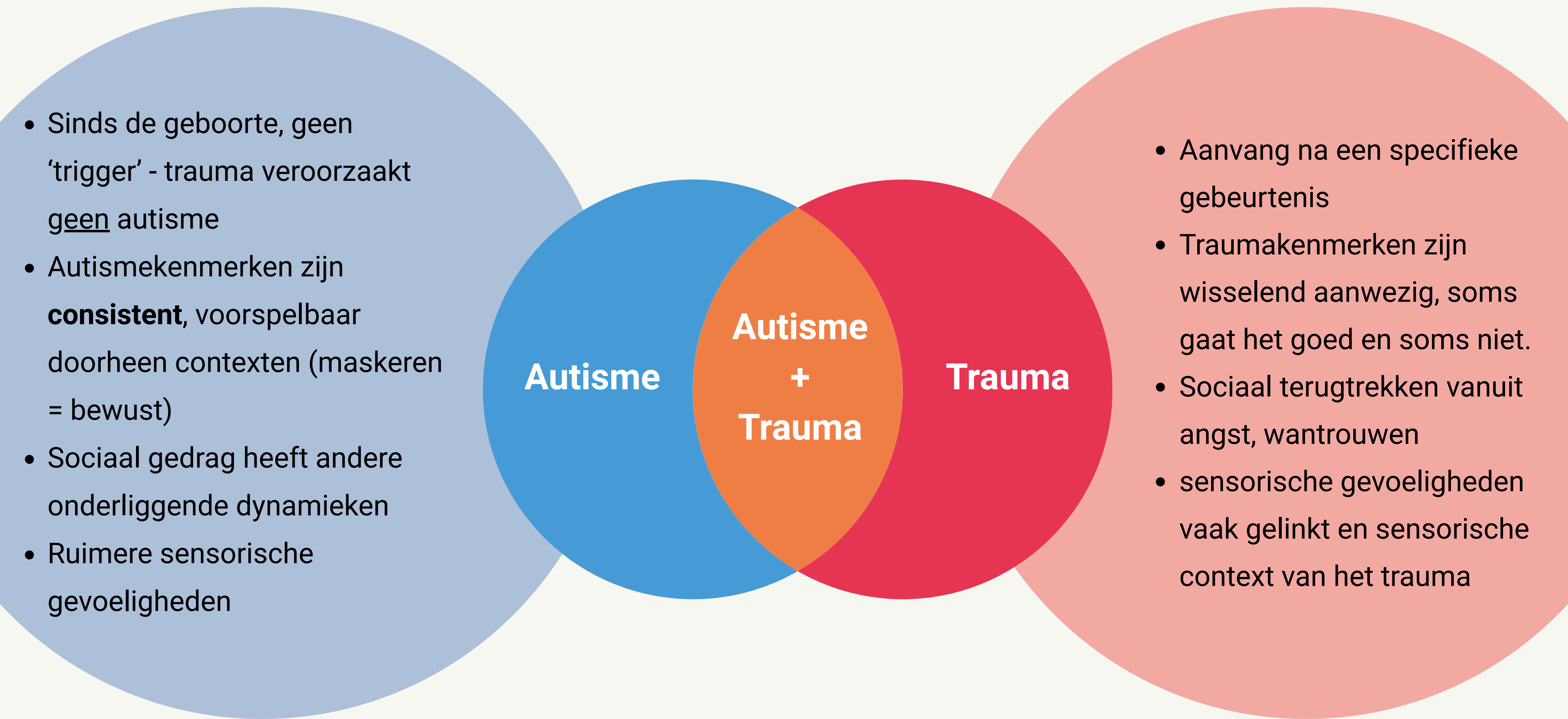

Internaliserend

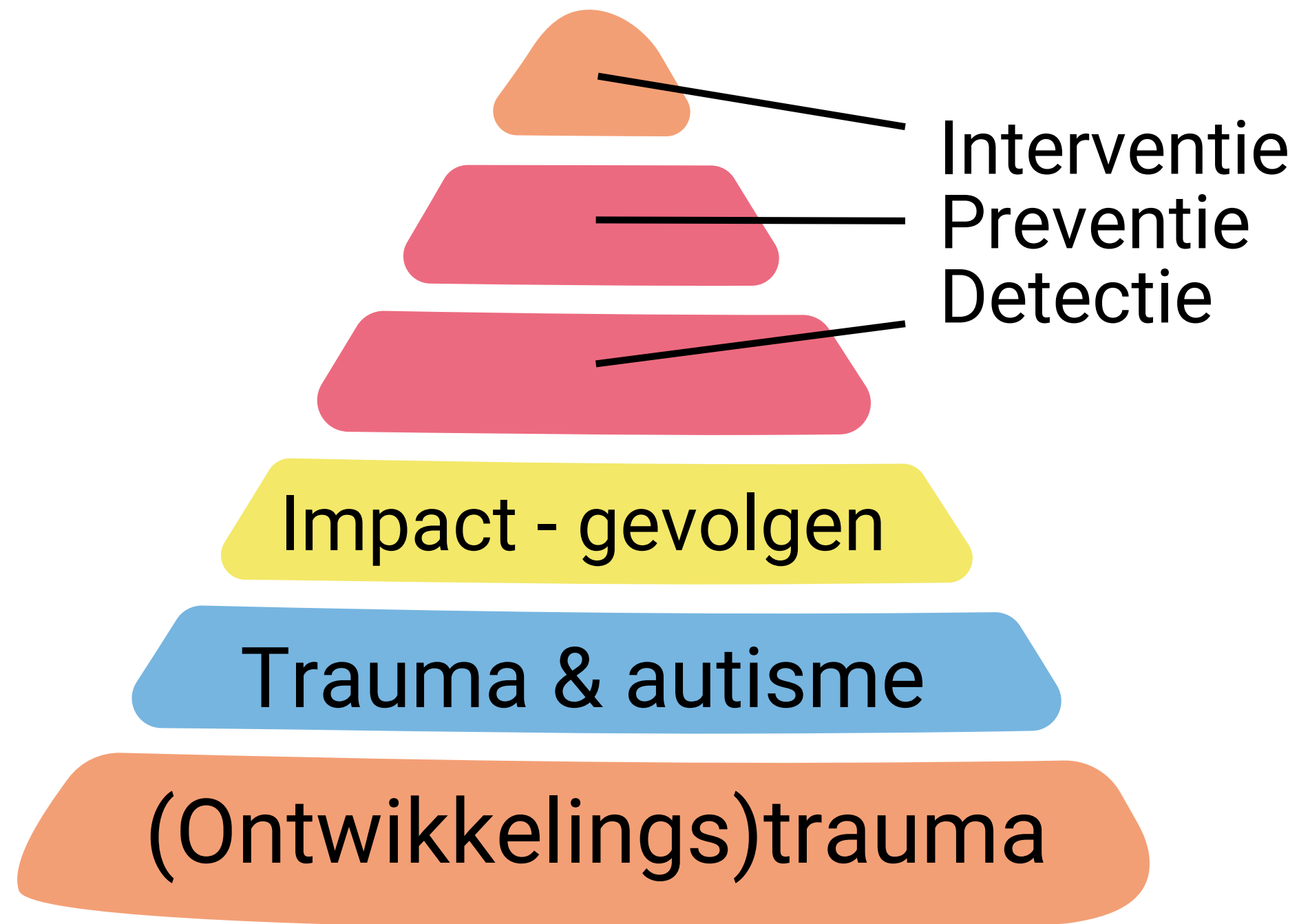
*Depressief, angstig, onthecht,
teruggetrokken,
communicatiemoeilijkheden...*

Barrières

Opbouw

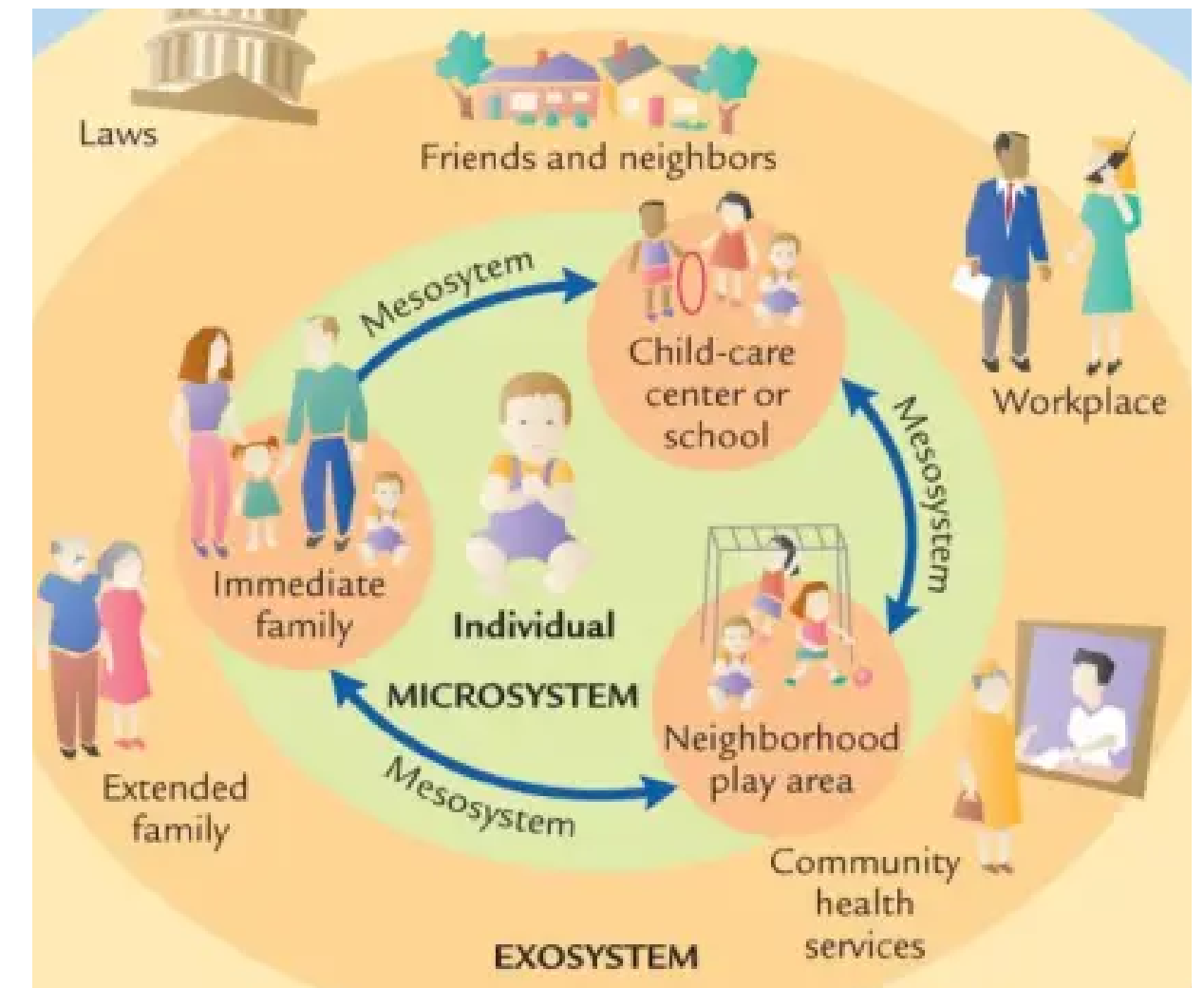
Preventie & Interventie

Focus op onderliggende
oorzaken van gedrag
Trauma screening

Aandacht voor
opvoedingsklimaat en
autismespecifieke ACE's

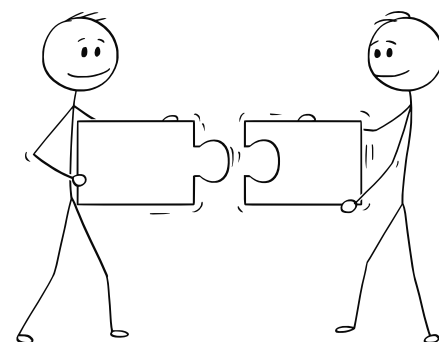
Vergeet de omgeving niet !

Wie zorgt voor de zorgouders?

Hoe voelt het kind zich in de buitenwereld?

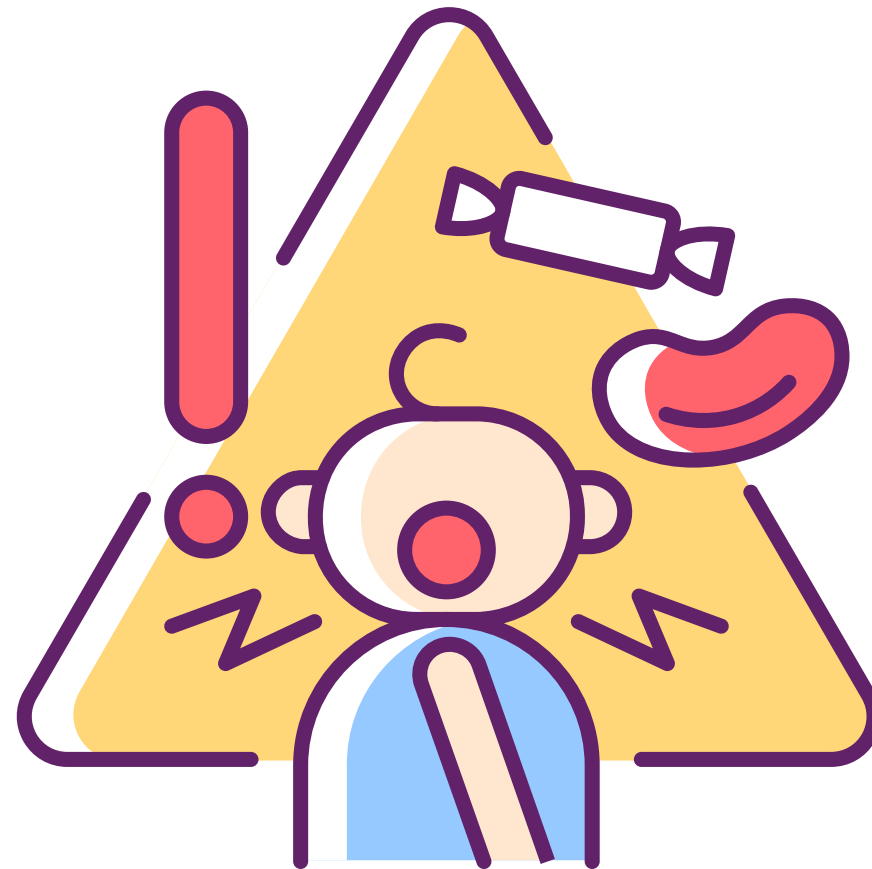
'Trauma-informed'
hulpverlening

Expertise rond trauma én
ASS bij elkaar leggen

Preventie

VOOR
het trauma

METEEN NA
het trauma

Preventie

Vóór

Gericht op gezin en
context

**Bewustzijn, sensibilisering
en screening**

**Opvoedings- en
gezinsondersteuning**

Draagkracht

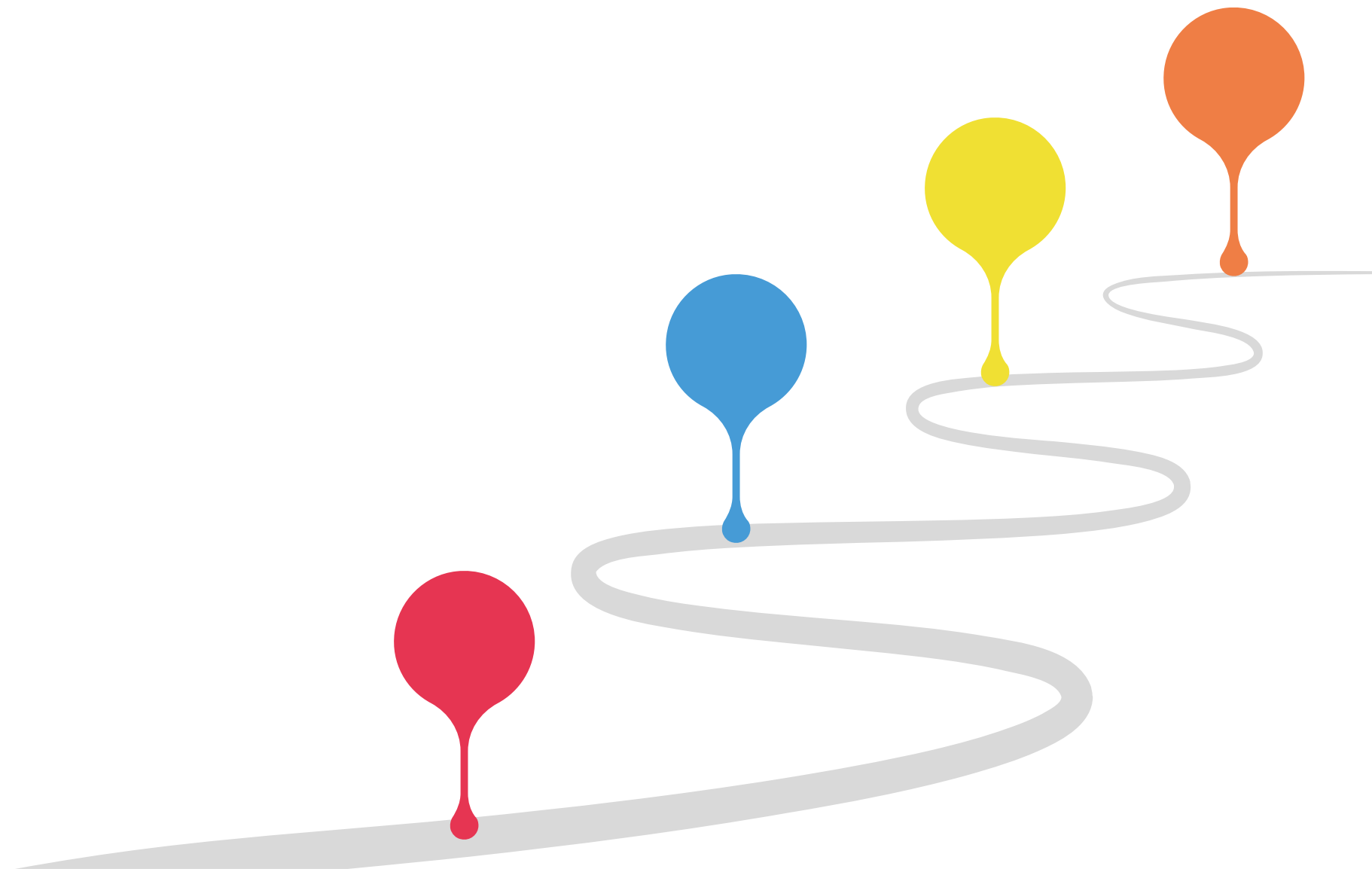
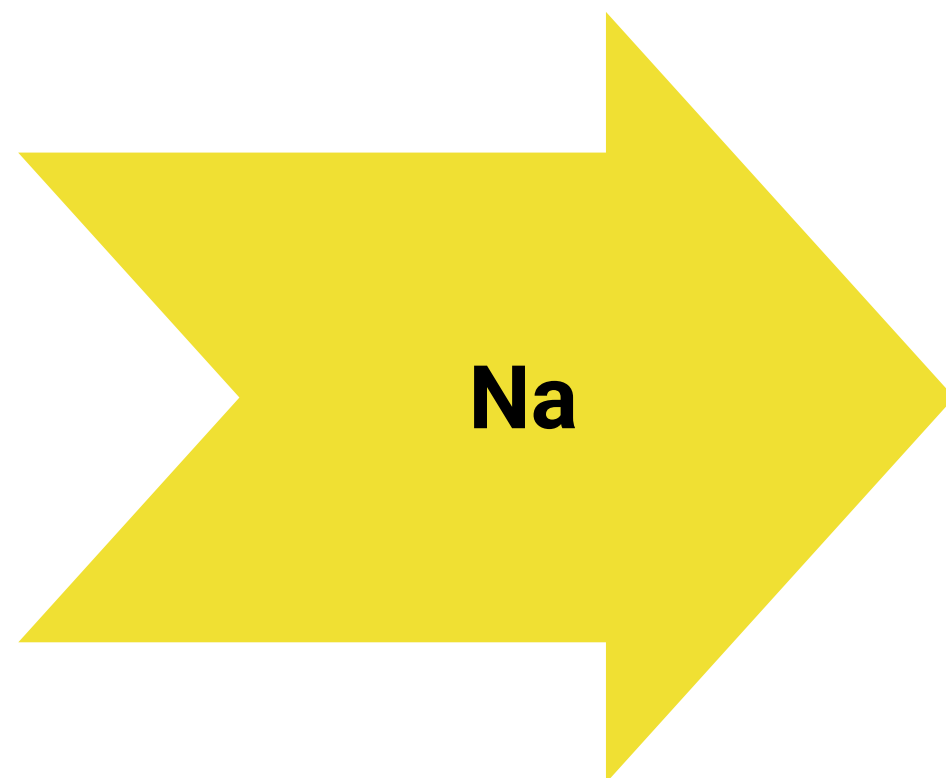
**Ondersteuning ouder-kind
interactie**

Draagkracht

- Dagbesteding
- Sociaal netwerk en sociale steun
- Lichaamsbrandstof: slaap, voeding, beweging
- Occupationele balans (balans tussen verschillende rollen, bv. partner, mama, vrouw, werknemer...)
- Sociaal-economisch: financiële situatie, huisvesting, navigatie binnen hulpverlening...
- Stabilisatie oefeningen: relaxatie, ademhaling, ontspanning, sensorisch
- ...

Interventie

Cruciaal startpunt = identificatie onderliggend trauma
Realiteit: behandeling van de comorbiditeit

Interventie

Lage frustratietolerantie

Zeer snel overstuur

Separatieangst

Contact met (nieuwe)
anderen vermijden,
'asociaal' overkomen

Controlerend in spel en
sociale interacties

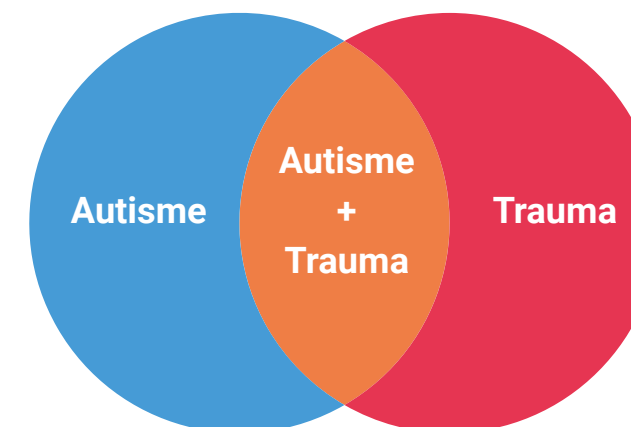
Cognitieve symptomen:
dagdromen, afleidbaar, zich
moeilijk kunnen concentreren

Moeilijk te troosten

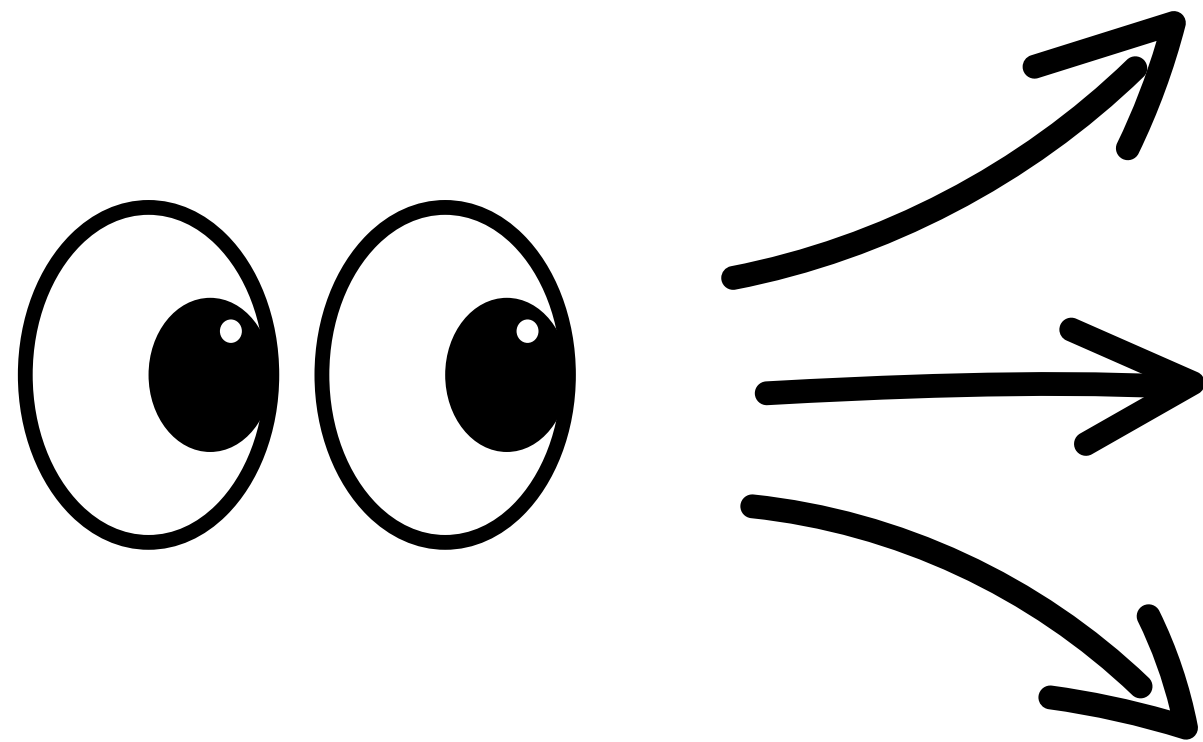
Fysieke symptomen: eetlust,
slaap, motorische onrust, ...

Opstandig gedrag

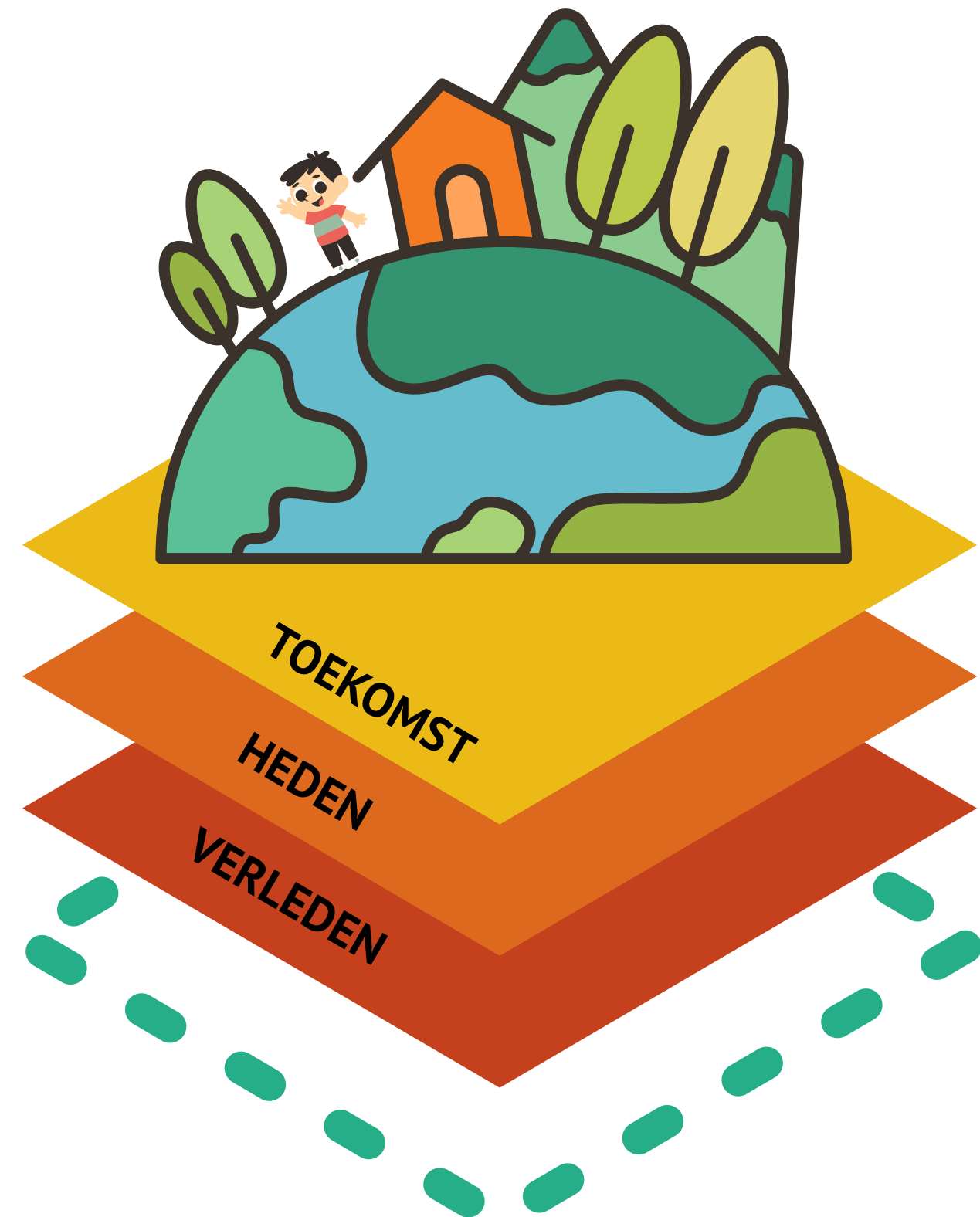
Na

Interventie

HET KIND EN ZIJN OMGEVING

Herstel en veiligheid

Als ik niet oké
ben, zal iemand
er voor me zijn

Ik voel me
geliefd

Ik mag zijn
wie ik ben

Ze begrijpen
me

Ik ben
waardevol

Ook als ik
boos, ... ben,
mag ik er zijn

Ik geloof dat
ik het kan

Het komt
goed

Psycho-educatie

DE OMGEVING

- Hoe ziet trauma eruit bij jonge kinderen?
- Hoe kan je gedrag interpreteren?
- Hoe kan je signalen oppikken, interpreteren en hier sensitief op reageren?
- Hoe kan trauma (opnieuw) getriggerd worden, ook in veilige omgevingen?
- Wat heeft het kind nodig om zich veilig te voelen?
- ...

Interventie: Emoties

**Ik weet wat ik voel en hoe ik
mezelf kan helpen**

**Emoties niet kunnen
reguleren**

DE OMGEVING doet...

- Regulatie via het lichaam: sensorisch materiaal, beweging, druk, warmte, water, ademhaling, relaxatie...
- Emotieveiligheid: emoties mogen er zijn, de omgeving biedt erkenning, de omgeving is veilig
- Emotietaal: de omgeving benoemt emoties of triggers, de omgeving ondertitelt het kind (ik zie je boos worden, ik denk dat...)

HET KIND leert...

- Ik kan en mag alles voelen en vertellen
- Ik weet waarom ik iets voel, het overspoelt me minder
- Gevoelens zijn minder beangstigend: Ik kan hulp en steun zoeken bij anderen rond mij, ik kan mezelf helpen, gevoelens gaan ook terug voorbij

Interventie

Iets oudere kinderen:

Traumaspecifieke behandelingen

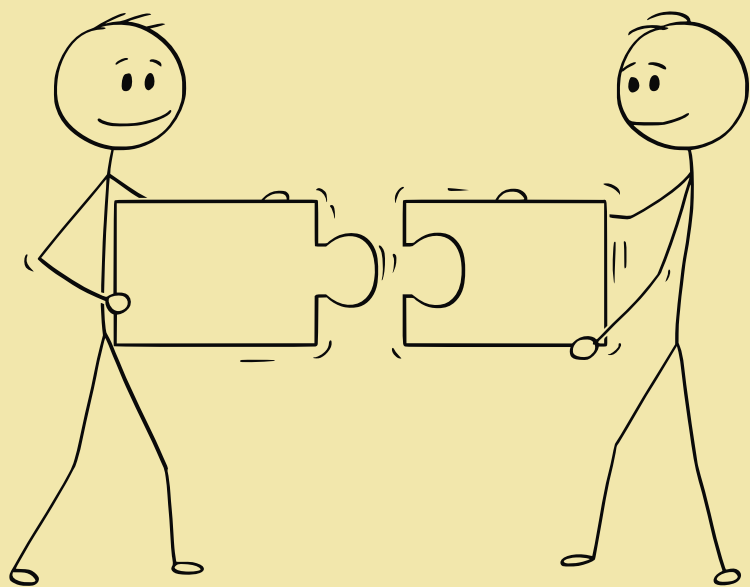
bv. TF-CBT (trauma-focused cognitive behavioral therapy)

Belangrijke componenten

- Psycho-educatie kind & omgeving
- Ondersteuning omgeving (inzicht, tools)
- Ondersteuning emotieregulatie (via de omgeving)
 - Emotiebewustzijn en herkenning (ik weet wat ik voel en waarom)
 - Emotie 'management' (regulatie): relaxatie, mindfulness, sensorische ondersteuning...
- Cognitieve technieken (herstructureren)
- Ondersteuning interactie kind-omgeving
- Safety planning

Interventie

TF-CBT bij autisme

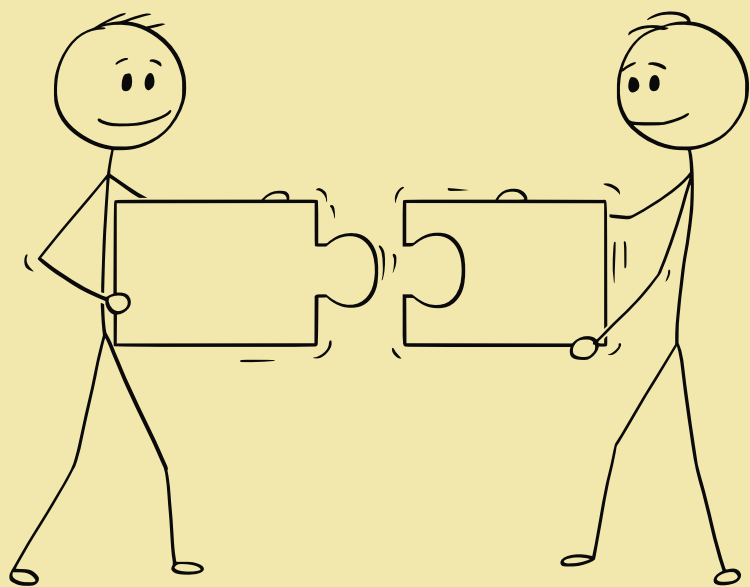

Mogelijke aanpassingen (=maatwerk)

- Sessieduur inkorten, hogere frequentie
- Gebruik van liedjes, verhalen, spel
- Visuele ondersteuning
- Complexere oefeningen (bv. cognitief herstructureren) vereenvoudigen indien nodig
- Extra sessies met ouders (zowel ouder-kind als ouders apart)
- Duidelijk gestructureerde sessies
- Opvolging van vooruitgang en doelen
- Modelling en rollenspel: technieken concretiseren
- Extra aandacht voor transfer naar huis/school
- Mindfulness en ontspanningsoefeningen

Interventie

EMDR bij autisme

EMDR

EVALUATIE VAN TRAUMABEHANDELING BIJ PERSONEN MET AUTISME

Autistische personen zijn extra kwetsbaar voor trauma en het ervaren van traumaklachten. Het kan bij een trauma gaan om allerlei vormen van misbruik en pesten of om een eenmalige nare gebeurtenis, zoals een overlijden of een ongeval. Ook andere ervaringen of ogenschijnlijk onbelangrijke gebeurtenissen kunnen door autistische personen als zeer traumatisch worden beleefd, door de betekenis die hij/zij eraan heeft gegeven. Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) is een specifieke vorm van traumabehandeling. Binnen EMDR wordt een afleidende taak, zoals het met de ogen volgen van de handen van de therapeut, gebruikt.

Academische Werkplaats Autisme
<https://academischewerkplaatsautisme.be/emdr/>

Interventie

Autismevriendelijk behandelen

Vorbereiding op behandeling

- Emotieregulatie ondersteunen en veiligheid installeren

Voorbeelden:

- Mindfulness technieken
- Veiligheidssignaal afspreken
- Sensorische rust (bv. geurende olie, drukmateriaal)
- Relaxatietechnieken (bv. bewegen, yoga)
- ...

Voorbeelden IN de sessie

- Meer sessies
- Kortere sessies, of langere-tragere sessies (persoonsspecifiek)
- Specifieke interesses benutten

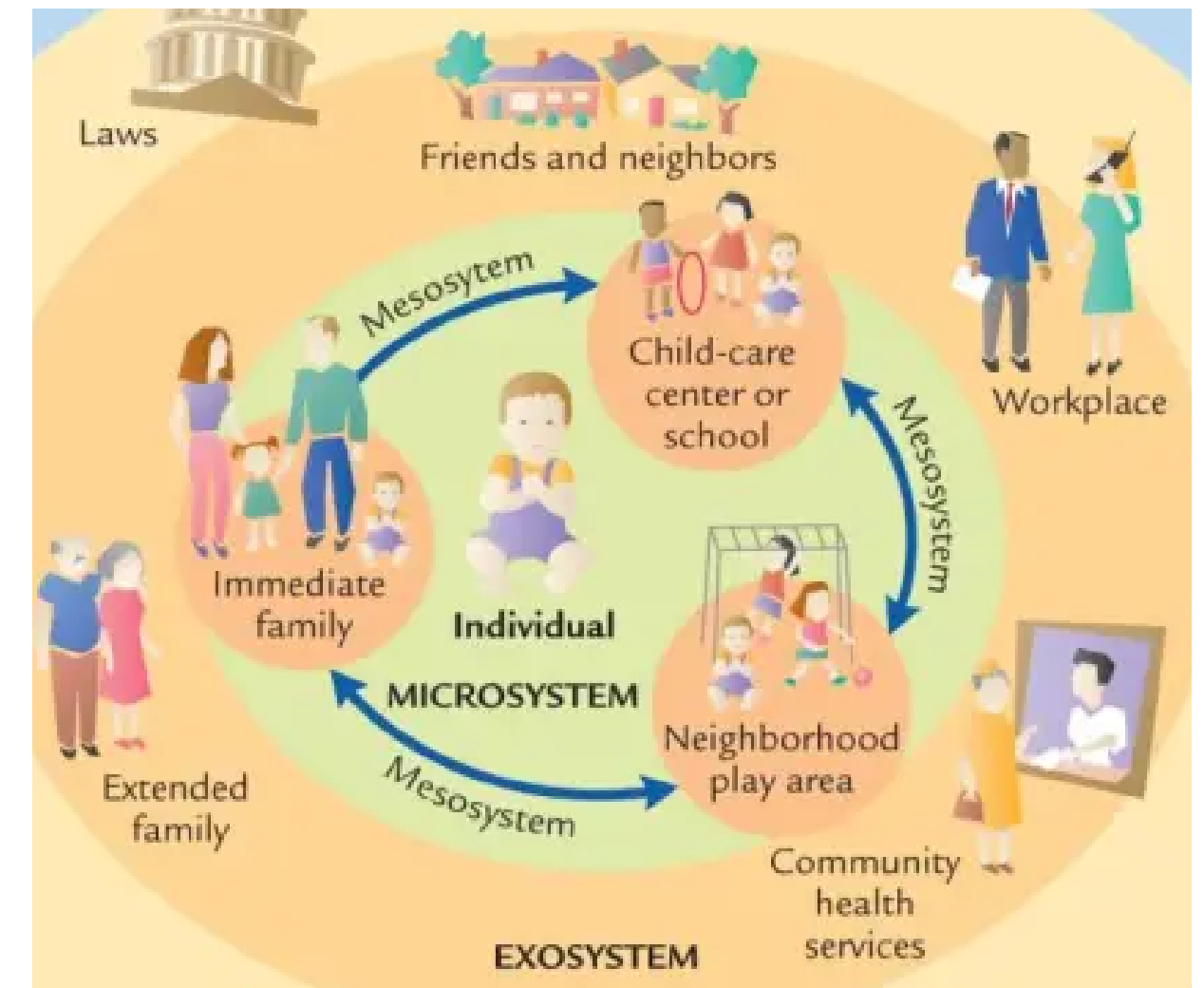
Preventie & Interventie

Focus op onderliggende
oorzaken van gedrag
Trauma screening

Aandacht voor
opvoedingsklimaat en
autismespecifieke ACE's

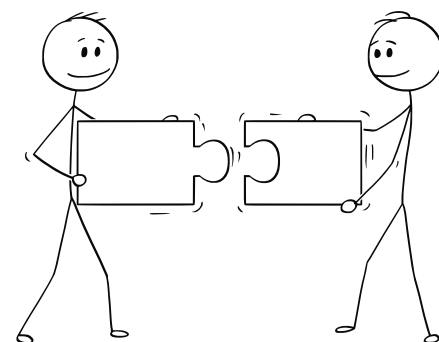
Vergeet de omgeving niet !

Wie zorgt voor de zorgouders?

Hoe voelt het kind zich in de buitenwereld?

'Trauma-informed'
hulpverlening

Expertise rond trauma én
ASS bij elkaar leggen

Take Away Message

